

Kā pilsētas ģimenes dārziņos veicināt bioloģisko daudzveidību?

Izaicinājums

Pilsētas ģimenes dārziņi sniedz cilvēkiem lieliskas iespējas būt kontaktā ar dabu un vairot bioloģisko daudzveidību pilsētā. Bioloģiskā daudzveidība – augu, dzīvnieku sugu, dzīvotņu un ģenētisko resursu dažādība – pilsētas dārzos var būt ļoti plaša. Bioloģiskā daudzveidība uzlabo dzīves apstākļus pilsētā kā cilvēkiem, tā arī augiem un dzīvniekiem, bet tās uzturēšanā ir jāiesaistās dažādām grupām. Daudzi ekosistēmu pakalpojumi ir tiešā veidā atkarīgi no bioloģiskās daudzveidības. Tā kā dārzkopība sniedz lielas iespējas atbalstīt pilsētas bioloģisko daudzveidību kā pilsētas zaļā tīklojuma sastāvdaļu, dārzkopjiem un lēmumu pieņēmējiem jāzina, kādā veidā tas darāms. Galvenie izaicinājumi ir šādi:

- Kā dārzkopji var rūpēties par savvaļas sugām un sargāt bioloģisko daudzveidību dārziņos?
- Kuri ir vislabākie veidi, kā dārza kopšanā bagātināt bioloģisko daudzveidību?
- Kā lēmumu pieņēmēji var atbalstīt pilsētas dārzus, kuros iespējams rūpēties par bioloģisko daudzveidību?

Šie jautājumi parāda, ka dārzkopji varētu būt labākie pilsētas dabas aprūpētāji un ka ģimenes dārziņiem var būt īpaša loma pilsētas bioloģiskās daudzveidības uzturēšanā un vairošanā.

2. attēls – Komposta veidošana palīdz uzlabot augsnes kvalitāti pilsētas ģimenes dārziņos un vairot bioloģisko daudzveidību. Foto: Frančeska Brecele

3. attēls – Nejauši atrasti ziedi piedod salātiem krāsu un garšu. Foto: Frančeska Brecele

Informācija dārzkopjiem

- Liela bioloģiskā daudzveidība pastiprina dārziņu spēju pielāgoties vides izmaiņām.
- Bioloģiskā daudzveidība palīdz Jums izaudzēt bioloģiskus produktus.
- Ir vērts rūpēties par bitēm un apputeksnētājiem, jo tie ir svarīgi augu barības ķēdes posmi, kas pieviline citas sugas un palielina ražu.
- Vietēji audzētās un tradicionālās savvaļas sugas palīdz nodrošināt un uzturēt ģenētisko daudzveidību, labāk izdzīvo dažādos apstākļos un tām ir izcila garša. Tās arī palīdz dārzkopjiem ražot lielāku pārtikas daudzveidību un uzturēt vietējās tradīcijas.
- Vietējo savvaļas augu sugu lietošana uzlabo augsnes kvalitāti un tādas īpašības kā auglību un struktūru.
- Dārzkopjiem vajadzētu kontrolēt invazīvās nezāļu sugas un lietot bioloģiskās lauksaimniecības metodes.
- Dīķis, ūdenstece, koku zari un nokaltuši koki piesaistīs dārzam putnus un citus savvaļas augus un dzīvniekus.
- Dārzā priekšroka dodama dabisku un atkārtoti lietotu materiālu izmantošanai (ūdens, augsne, komposts, koks).

Padomi

- Veidojiet mikro-dzīvotnes savvaļas augiem un dzīvniekiem.
- Izgatavojiet putnu būrus un mājvietas putniem, sikspārņiem, bitēm un citiem savvaļas dzīvniekiem.
- Uzlabojiet daudzveidību, lietojot ēdamo, dekoratīvo un savvaļas augu sugas.
- Audzējiet vietēji audzētās un tradicionālās sugas: tās viegli aug un tās ir viegli pavairot.
- Ievāciet sēklas pats un mainieties ar tām ar citiem dārzkopjiem.
- Atrodiet konsultantus dārzkopībā un pievienojieties kādai organizācijai, kas var palīdzēt ar bioloģisko dārzkopību.
- Lietojiet bioloģiskās, biodinamiskās vai permakultūras tehnikas; augsnei pievienojiet tikai nepieciešamo organisko materiālu.
- Mācieties pazīt augus un dzīvniekus savā dārziņā un stāstiet par tiem citiem. Likvidējiet invazīvās sugas.
- Vietējās un kādas svešas sugas var pašas spontāni parādīties dārziņā; dažas no tām var būt ēdamas vai vienkārši bagātināt bioloģisko daudzveidību.
- Kaitēkļus kontrolējiet ar dabiskām bioloģiskām metodēm un izvairieties no pesticīdu lietošanas.
- Vāciet lietus ūdeni mucās vai tvertnēs un izveidojiet dīķi.

Uzzini vairāk

Noderīgas saites

<http://www.rooftopvegplot.com/>

<https://www.incredible-edible-todmorden.co.uk/>

<http://www.nsalg.org.uk/>

<http://www.ruleworks.co.uk/veg-edible/index.htm>

http://www.wildoxfordshire.org.uk/wp-content/uploads/2014/11/Wildlife_on_allotments.pdf

Atsauces

Thompson, K. 2007 Compost the natural way to make food for your garden. New York: Dorling Kindersley

4. attēls – Dārzkopība dod iespēju piedzīvot bioloģisko daudzveidību tiešā veidā, Natalas sākumskola, Livorno, Itālija. Foto: Frančeska Brecele

5. attēls - Ziedu muša¹. Foto: Frančeska Brecele

Informācija politikas veidotājiem

- Pilsētas ģimenes dārziņus ir jāatbalsta plānošanas un zemes lietojuma lēmumos, jo tie ir nozīmīga daļa pilsētas ekoloģiskajā tīklojumā, kas savieno fragmentētas dzīvotnes pilsētā un ir mājvieta faunai un florai.
- Saskarsmei ar bioloģisko daudzveidību var būt terapeitisks efekts, kas uzlabo cilvēku labsajūtu.
- Pilsētas dārziņiem dažādās pilsētās vietās var būt atšķirīgi uzdevumi un pieejas bioloģiskās daudzveidības palielināšanā.
- Ģimenes dārziņi var kalpot kā specifisku savvaļas augu un dzīvnieku sugu *ex-situ* aizsardzības vieta. Tos var izmantot arī kā gēnu bankas tradicionālajām sugām, kas vērtīgas sabiedrības un pilsētas vēsturē.
- Dažādi cilvēki un sociālā mijiedarbība pozitīvā veidā ietekmē bioloģisko daudzveidību caur dārzkopību; tādējādi dārzkopība pilsētā veicina kopienas vērtības, kas saistītas ar bioloģisko daudzveidību.

Īsi ieteikumi

- Iedrošiniēt dārzkopjus un to biedrības palielināt bioloģisko daudzveidību radošos un videi draudzīgos veidos.
- Atbalstiet dārzkopju izglītošanu un informēšanu, piemēram, kursus par bioloģisko dārzkopību un informāciju par to, kā izvairīties no papildus ķīmijas izmantošanas.
- Veiciniet tīklojumus sociālajos medijos, kas palīdzētu dārzkopjiem atpazīt augu un dzīvnieku sugas un novērot bioloģisko daudzveidību viņu dārziņos. Šie tīklojumi var savest kopā dārzkopjus, to biedrības, vides NVO un brīvprātīgo zinātnes atbalstītājus, kā arī veicināt informācijas un komunikācijas tehnoloģijās balstītu līdzdalību pilsētas plānošanā.
- Palieliniet sadarbību starp dārzkopjiem un publisko parku uzturēšanas personālu, kā arī citiem sektoriem, kas iesaistīti bioloģiskās daudzveidības jautājumos. Dārzkopji var kalpot kā eksperti savu zināšanu dēļ.
- Uztājieties ar runām par dārzkopību un bioloģiskās daudzveidības nozīmi skolās, apkaimju pasākumos, stāstiet par to kolēģiem utt.
- Jaunajos dārziņos veidojiet noteikumus, kas veicina bioloģisko daudzveidību.

Uzzini vairāk

Noderīgas saites

<http://www.ruaf.org/>

<http://www.gardenorganic.org.uk/>

<http://www.hullhistorycentre.org.uk/discover/hbp/actionplan/habitatactionplans/gardens.aspx>

Atsauces

Altieri M.A., Merrick L.

(1987). In situ conservation of crop genetic resources through maintenance of traditional farming systems. *Economic Botany*, 41, 86-96.

Blaauw B.R., Isaacs R.

(2014) Flower plantings increase wild bee abundance and the pollination services provided to a pollination-dependent crop. *J Appl Ecol* 51:890-98

Goddard M.A., Dougill

A.J.H., Benton T.G. (2010) Scaling up from gardens: biodiversity conservation in urban environments. *Trends EcolEvol* 25:90-98

¹Ziedu mušas dārzā palīdz apputeksnēšanā un bioloģiskajā kontrolē.

AUTORI

Ari Jokinen, University of Tampere, Somija

Francesca Bretzel, CNR Institute for Ecosystem Study - Pisa, Itālija

Ligita Baležentienė, Aleksandras Stulginskis University, Lietuva

TULKOJUMS UN NOFORMĒJUMS LATVIEŠU VALODĀ

Māra Urtāne, Latvijas Lauksaimniecības Universitāte; Alisa Koroļova, Rīgas Tehniskā Universitāte

Madara Lece, Latvijas Universitāte; Andis Zilāns², Latvijas Universitāte

²autors saziņai: kristine.abolina@lu.lv

UZZIŅU LAPA | 1. IZDEVUMS | LATVIEŠU VALODĀ | PUBLICĒTS TIEŠSAISTĒ 2016. GADA 1. DECEMBRĪ

COST (European Cooperation in Science and Technology) ir starptautiskās sadarbības atbalsta programma, kas izveidota, lai Eiropas līmenī atbalstītu zinātnieku un pētnieku sadarbību dažādās zinātnes un tehnoloģijas attīstības jomās. Programmas mērķis ir atbalstīt galvenokārt pirms-konkurences pētniecību, kā arī pētījumus, kas risina aktuālas sabiedrības problēmas.

www.cost.eu

COST programmu finansē Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas atbalsta programma "Apvārsnis 2020"

Pateicība

Šī uzzīņu lapa balstās uz COST akcijas TU1201 projekta "Ģimenes dārziņi Eiropas pilsētās" izstrādātajiem materiāliem.

www.urbanallotments.eu

Pievienojies pilsētas dārziem Eiropā

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>